

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 24 Φεβρουαρίου 2016
(OR. en)

**Διοργανικός φάκελος:
2013/0091 (COD)**

**14957/15
ADD 1**

**ENFOPOL 403
CSC 305
CODEC 1655**

ΣΧΕΔΙΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Θέμα: Θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση με σκοπό την έκδοση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου (Ευρωπόλ) και την αντικατάσταση και την κατάργηση των αποφάσεων 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ
– Σχέδιο σκεπτικού του Συμβουλίου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 27 Μαρτίου 2013, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία και την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (Ευρωπόλ) και για την κατάργηση των αποφάσεων 2009/371/ΔΕΥ και 2005/681/ΔΕΥ¹.

Στις 24 Φεβρουαρίου 2014, η ολομέλεια του ΕΚ ψήφισε σχετικά με τις τροπολογίες στην πρόταση της Επιτροπής, ως έχουν στο έγγρ. 6745/1/14 REV 1, καθώς και σχετικά με την εντολή για την έναρξη διαπραγματεύσεων με το Συμβούλιο.

Στις 5 και 6 Ιουνίου 2014, το Συμβούλιο (ΔΕΥ) ενέκρινε τη γενική προσέγγιση ως έχει στο έγγρ. 10033/14.

Με την ίδια ευκαιρία, το Συμβούλιο ανέθεσε στην Προεδρία την εντολή να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σε πρώτη ανάγνωση όσον αφορά το σχέδιο κανονισμού για την Ευρωπόλ.

Δέκα τριμερείς διάλογοι διεξήχθησαν υπό την ιταλική, λετονική και λουξεμβουργιανή Προεδρία. Επιτεύχθηκε τελικός συμβιβασμός κατά τη διάρκεια του δέκατου τριμερούς διαλόγου στις 26 Νοεμβρίου 2015 και το κείμενο του σχεδίου κανονισμού, όπως προέκυψε από τις διοργανικές διαπραγματεύσεις και περιέχεται στο έγγρ. 14679/15, υποβλήθηκε την ίδια ημέρα στην ΕΜΑ.

Στις 30 Νοεμβρίου 2015, η επιτροπή LIBE ψήφισε και ενέκρινε το κείμενο του σχεδίου κανονισμού όπως προέκυψε από τις διοργανικές διαπραγματεύσεις. Ο πρόεδρος της επιτροπής LIBE, κ. Claude MORAES, απηύθυνε επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής των Μόνιμων Αντιπροσώπων στην οποία ανέφερε ότι, προκειμένου να διαβιβαστεί επίσημα το κείμενο αυτό στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση για την εν λόγω νομοθετική πρόταση, θα συστήσει στα μέλη της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και εν συνεχεία στην ολομέλεια να γίνει αποδεκτή η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση χωρίς τροπολογίες κατά τη δεύτερη ανάγνωση του Κοινοβουλίου, με την επιφύλαξη του ελέγχου από τους Γλωσσομαθείς Νομικούς των δύο θεσμικών οργάνων και την εναρμόνιση των σχετικών ορισμών με εκείνους που έχουν συμφωνηθεί στην οδηγία για την προστασία των δεδομένων.

¹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία και την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (Ευρωπόλ) και για την κατάργηση των αποφάσεων 2009/371/ΔΕΥ και 2005/681/ΔΕΥ, έγγρ. 8229/13 - COM(2013) 173 final.

Η ΕΜΑ και το Συμβούλιο ενέκριναν στις 2 και 4 Δεκεμβρίου 2015 πολιτική συμφωνία σχετικά με το κείμενο του κανονισμού της Ευρωπόλ ως έχει στο έγγρ. 14713/15.

Το κείμενο υποβλήθηκε στη συνέχεια σε αναθεώρηση από τους γλωσσομαθείς νομικούς.

II. ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός της πρότασης ήταν να αντικατασταθεί η απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπόλ² με νέο κανονισμό βάσει του άρθρου 88 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εισήχθη με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και να καταστεί η Ευρωπόλ πιο αποτελεσματική, πιο υπεύθυνη, και το καθεστώς της περί προστασίας των δεδομένων πιο ισχυρό, ώστε να μπορεί να παρέχει την καλύτερη δυνατή υποστήριξη στα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση του εγκλήματος.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Σε αρκετά στοιχεία του κανονισμού χρειάστηκε να πραγματοποιηθούν διεξοδικές συζητήσεις προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία: αυτά ήταν ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, ο διορισμός του εκτελεστικού διευθυντή της Ευρωπόλ, διάφορες πτυχές σχετικά με την επεξεργασία των πληροφοριών και την προστασία των δεδομένων, η μονάδα για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU) και οι σχέσεις της Ευρωπόλ με τους εταίρους της.

Η δέσμη μέτρων διακυβέρνησης και η διοργανική ισορροπία

Μετά από μακρές διαπραγματεύσεις, το κείμενο του κανονισμού της Ευρωπόλ αντικατοπτρίζει τον ενισχυμένο ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε μια αρμονική διοργανική ισορροπία με το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

Οι δραστηριότητες της Ευρωπόλ θα παρακολουθούνται από τη μικτή ομάδα κοινοβουλευτικού ελέγχου (ΜΟΚΕ), η οποία συστήνεται από κοινού από τα εθνικά κοινοβούλια και την αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο 51).

² Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Απριλίου 2009, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ), ΕΕ L 121, 15.5.2009, σ. 37

Ο εκτελεστικός διευθυντής διορίζεται από το Συμβούλιο βάσει καταλόγου τελικών υποψηφίων που καταρτίζει η επιτροπή επιλογής, η οποία αποτελείται από μέλη που ορίζονται από τα κράτη μέλη και από εκπρόσωπο της Επιτροπής. Ο υποψήφιος που θα επιλεγεί ενδέχεται να κληθεί να εμφανιστεί ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής του ΕΚ, η οποία θα δώσει μη δεσμευτική γνώμη στο Συμβούλιο (άρθρο 54).

Επιπλέον, το διοικητικό συμβούλιο δύναται να προσκαλέσει στις συνεδριάσεις του, ως παρατηρητή χωρίς δικαίωμα ψήφου, οποιονδήποτε μπορεί να συνεισφέρει στη συναφή συζήτηση, συμπεριλαμβανομένου, ενδεχομένως, αντιπροσώπου της ΜΟΚΕ (άρθρο 14 παράγραφος 4).

Τέλος, όσον αφορά τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής με τους εταίρους της και τις συμφωνίες συνεργασίας, ενισχύθηκαν τόσο ο ρόλος της Επιτροπής (αξιολόγηση των εν λόγω συμφωνιών) όσο και ο ρόλος του ΕΚ (άρθρο 25).

Οι διατάξεις αυτές συμβάλλουν στην αύξηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας της Ευρωπαϊκής, ενώ λαμβάνουν υπόψη κατά ισόρροπο τρόπο τις θέσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Μονάδα για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (IRU)

Στις αρχές του 2015, στον απόηχο των τρομοκρατικών επιθέσεων στο Παρίσι και σε άλλα μέρη, επεκτάθηκε η δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής στον τομέα της καταπολέμησης της εξτρεμιστικής προπαγάνδας στο Διαδίκτυο, καθώς το Συμβούλιο κάλεσε την Ευρωπαϊκή να μετατρέψει το εστιακό της σημείο πληροφοριών «Check the Web» σε «μονάδα για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου της ΕΕ» (EU IRU). Οι σχετικές διατάξεις της υφιστάμενης απόφασης 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου προέβλεπαν την κατάλληλη νομική βάση για αυτή τη δραστηριότητα.

Ωστόσο, το κείμενο του νέου κανονισμού δεν περιείχε παρόμοιες διατάξεις σχετικά με την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου. Επιπλέον, το κείμενο της αρχικής πρότασης και η γενική προσέγγιση του Συμβουλίου απαγόρευαν ρητά στην Ευρωπαϊκή να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε ιδιωτικούς φορείς, με λίγες εξαιρέσεις που δεν ήταν κατάλληλες για τους σκοπούς της EU IRU.

Προκειμένου να μπορέσει η Ευρωπαϊκή στο μέλλον να εκτελεί καθήκοντα αναφοράς διαδικτυακού περιεχομένου, το κείμενο του κανονισμού τροποποιήθηκε, μετά από μακρές συζητήσεις στο πλαίσιο των διοργανικών διαπραγματεύσεων, ως εξής:

- προστέθηκε στο άρθρο 4 παράγραφος 1 νέο στοιχείο γ), το οποίο προβλέπει ρητή νομική βάση για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου. Επιπλέον, νέα αιτιολογική παράγραφος (38) διευκρινίζει περαιτέρω το περιεχόμενο και την αναγκαιότητα της εκτέλεσης των καθηκόντων αυτών από την Ευρωπαϊκή:

- το άρθρο 26 παράγραφος 5 στοιχείο γ) επιτρέπει στην Ευρωπόλ, υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, να διαβιβάζει δημοσίως διαθέσιμα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε ιδιωτικούς φορείς. Η διαβίβαση θα πρέπει να είναι απολύτως απαραίτητη για την εκτέλεση του καθήκοντος που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ιγ), θα πρέπει να αφορά μεμονωμένες και ειδικές περιπτώσεις και κανένα θεμελιώδες δικαίωμα και ελευθερία του σχετικού υποκειμένου των δεδομένων δεν θα μπορεί να υπερισχύει του δημόσιου συμφέροντος που απαιτεί τη διαβίβαση στη συγκεκριμένη περίπτωση, και

- τέλος, ως εντελώς νέο στοιχείο, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3, η Ευρωπόλ δύναται τώρα να λαμβάνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα απευθείας από ιδιωτικούς φορείς, μετά από διαβιβάσεις βάσει του άρθρου 26 παράγραφος 5 στοιχείο γ) και σε σχέση με αυτές.

Επεξεργασία πληροφοριών και προστασία των δεδομένων

Η παρούσα απόφαση περιέχει πολύ αυστηρές διατάξεις και επιτρέπει στην Ευρωπόλ την ανάλυση πληροφοριών μόνο στο πλαίσιο αρχείων δεδομένων εργασίας προς ανάλυση. Αυτό σημαίνει ότι η Ευρωπόλ δεν μπορεί να αναλύσει τα αρχεία αυτά και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εντοπίσει, για παράδειγμα, συνδέσμους ή ενδεχόμενες διασυνδέσεις μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Αυτό οδηγεί συχνά σε αλληλεπικαλύψεις δεδομένων που σχετίζονται με διάφορα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση.

Το νέο σύστημα του κανονισμού³, που υποστηρίχθηκε ιδιαίτερα από το Συμβούλιο, αντιπροσωπεύει εννοιολογικά ένα διαφορετικό περιβάλλον επεξεργασίας των δεδομένων, που αντικατοπτρίζει, κατά την άποψη της Ευρωπόλ, μια Έννοια Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Δεδομένων (IDMC). Αυτό θα επιτρέψει στην Ευρωπόλ να προσδιορίζει συνδέσμους και διασυνδέσεις μεταξύ διαφορετικών ερευνών και να εντοπίζει τις νεοεμφανιζόμενες τάσεις και συνήθειες πρακτικές στο οργανωμένο έγκλημα (αυξημένη επιχειρησιακή υποστήριξη). Οι επικαλύψεις αποφεύγονται διότι οι πληροφορίες μπορούν να διασταυρώνονται (ευελιξία και ασφάλεια δικαίου). Από τεχνολογική άποψη, η σημερινή δομή του συστήματος πληροφοριών της Ευρωπόλ είναι πλήρως συμβατή με την εφαρμογή του νέου συστήματος επεξεργασίας δεδομένων. Κάθε προσαρμογή της δομής επεξεργασίας και ανάλυσης μπορεί να γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο, χωρίς περαιτέρω προσαρμογή του κανονισμού («τεχνολογικά ουδέτερο» νομικό πλαίσιο). Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει τις κατευθυντήριες γραμμές που διασαφηνίζουν περαιτέρω τις διαδικασίες επεξεργασίας των πληροφοριών από την Ευρωπόλ σύμφωνα με το άρθρο 18 και κατόπιν διαβούλευσης με τον ΕΕΠΔ.

³ Προβλέπεται στο κεφάλαιο IV (Επεξεργασία πληροφοριών), στο κεφάλαιο V (Σχέσεις με τους εταίρους), στο κεφάλαιο VI (Εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων) και στο κεφάλαιο VII (Προσφυγές και ευθύνη).

Μετά από εποικοδομητικές διαπραγματεύσεις με το ΕΚ, συμφωνήθηκε ένα αυστηρό καθεστώς προστασίας των δεδομένων. Επιπλέον, το καθεστώς αυτό θα εποπτεύεται τόσο εσωτερικά (υπεύθυνος προστασίας δεδομένων) όσο και εξωτερικά (ΕΕΠΔ). Στο πλαίσιο αυτό, η προστασία των δεδομένων ενισχύεται, μεταξύ άλλων, με αυστηρούς περιορισμούς της επεξεργασίας δεδομένων όσον αφορά ειδικές κατηγορίες υποκειμένων των δεδομένων, με εκθέσεις προς τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) σχετικά με ειδικές κατηγορίες δεδομένων, με αυστηρούς περιορισμούς του σκοπού και με διαφοροποιημένο καθεστώς πρόσβασης. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ένα σύστημα που αντιμετωπίζει τις ανησυχίες που εκφράστηκαν σχετικά με την προστασία των δεδομένων, διατηρώντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα της Ευρωπόλ.

Το κείμενο του κανονισμού εναρμονίστηκε, στο μέτρο του δυνατού, με τον κανονισμό της Eurojust και τη δέσμη μέτρων για την προστασία των δεδομένων.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση αντικατοπτρίζει το συμβιβασμό που επιτεύχθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με τη βοήθεια της Επιτροπής. Μόλις εκδοθεί, ο κανονισμός θα αντικαταστήσει την ισχύουσα απόφαση και θα τεθεί σε εφαρμογή από την 1η Μαΐου 2017. Το νέο καθεστώς που προβλέπεται θα επιτρέπει στην Ευρωπόλ να επωφελείται από βελτιωμένο σύστημα επεξεργασίας δεδομένων και προστασίας των δεδομένων, καθώς και από αυξημένη λειτουργική ευελιξία.